

Kocaeli **ilahiyat** Dergisi

ISSN: 2564-677X

Kocaeli Theology Journal

**İLAHİYAT FAKÜLTESİ ARAPÇA HAZIRLIK SINIFI
ÖĞRENCİLERİNİN ARAPÇA DERSİNE İLİŞKİN TUTUMLARININ
İNCELENMESİ (KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ, İLAHİYAT FAKÜLTESİ
ÖRNEĞİ)**

**EXAMINATION OF ATTITUDES OF THEOLOGY FACULTY
ARABIC PREPARATORY CLASS STUDENTS TOWARDS ARABIC
LESSONS (THE CASE OF THE FACULTY OF THEOLOGY,
KOCAELI UNIVERSITY)**

Ahmet İhsan DÜNDAR

Dr. Öğr. Gör. Kocaeli Üniversitesi

e-mail: ahmet.dundar@kocaeli.edu.tr

orcid.org/0000-0002-4178-2294

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received: 20 Nisan 2020/ 20 April 2020

Kabul Tarihi / Accepted: 17 Mayıs 2020 / 17 May 2020

Yayın Tarihi / Published: 25 Haziran 2020/ 25 June 2020

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Haziran/June 2020

Cilt / Volume: 4 Sayı / Issue: 1 Sayfa / Pages: **85-100**

Öz

Bu çalışmada Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde Arapça dil dersi öğrenimi gören hazırlık sınıfı öğrencilerinin derslerine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler bakımından incelenmesi hedeflenmiştir. Çalışmanın evrenini Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde 2018 -2019 eğitim öğretim yılında Arapça hazırlık sınıfında okuyan 94 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” ile Orakçı (2017) tarafından geliştirilen “İngilizce Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” Arapçaya uyarlanarak kullanılmıştır.

Bu çalışmanın sonunda Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde Arapça dil dersi alan hazırlık sınıfı öğrencilerinin Arapça dersleri konusunda olumlu tutuma sahip oldukları görülmüştür. Özellikle ilahiyat eğitimi kendi isteğiyle tercih etmiş olanların Arapça derslerine yönelik tutumlarının daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Son olarak, öğrencilerin Arapça dersleri konusundaki tutumları ile ilahiyat fakültesini kendi istekleriyle tercih etmiş olmaları dışında kalan kişisel bilgileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı görülmüştür.

Doğrudan sahadan alınan verilerle yürütülen benzer anket çalışmalarının her yönüyle Arapça öğretiminde şu anki durumu hakkında bilgi vermesi yanında geleceğine de yol göstermesi bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Arapça öğretiminde daha sağlıklı yürütülebilmesi bakımından bu tür araştırmaların fayda sağlayacağı yadsınamaz bir gerçektir.

Anahtar Kelimeler: İlahiyat Fakültesi, Hazırlık Sınıfı, Dil, Arapça, Tutum, Tutum Ölçeği.

Abstract

In this article, it is aimed to examine the attitudes of the preparatory class students who study Arabic language lessons at the Faculty of Theology at Kocaeli University in terms of various variables. The universe of the study consists of 94 students studying in the Arabic preparatory class at the Faculty of Theology at Kocaeli University in the 2018-2019 academic year. As a data collection tool, the “Personal Information Form” developed by the researcher and the “Attitude Scale towards the English Course” developed by Orakçı (2017) were adapted to Arabic.

At the end of this study, it was observed that the preparatory class students who took Arabic language lessons at the Faculty of Theology at Kocaeli University had a positive attitude towards Arabic lessons. Especially those who chose theology education voluntarily were found to have higher attitudes towards Arabic lessons. Finally, it was seen that there was no significant relationship between students' attitudes towards Arabic lessons and their personal knowledge, other than that they preferred the theology faculty with their own will.

It is considered to be important in terms of guiding the future as well as providing information about the current situation of Arabic teaching in all aspects of similar survey studies conducted with the data obtained directly from the field. It is an undeniable fact that this kind of research will be beneficial in order to conduct Arabic teaching healthier.

Keywords: Theology Faculty, Preparatory Class, Language, Arabic, Attitude, Attitude Scale.

GİRİŞ

En geniş kapsamlı tanımıyla iletişim aracı olarak kabul edilen dil, yaşayan bir varlığa benzetilmektedir. İnsan-insan, insan-doğa, insan-makine ve son olarak da günümüzde makine-makine arası iletişim dilin değişik şekilleri ve çeşitleri sağlanmaktadır. İnsanın yeni yerler ve nesnelere keşfetme merakı, gerek tarım ve hayvancılığa, gerekse sanayi ve teknolojiye dayalı olarak yaşamını sürdürmek amacıyla farklı mekânlara intikal etme ihtiyacı, bununla bağlantılı olarak yeni pazarlar ve hammadde bulma isteği, bilgi ve deneyim paylaşımı, çeşitli alanlarda yürütülen ortak çalışmalar, yeni ideolojiler, fikir akımları ve inançlar insanoğlunun kendi ana dili dışındaki dilleri öğrenmesini zorunlu kılabilir. ¹ Farklı gereksinimlere bağlı olarak öğrenmek için çaba gösterilen dillerden birinin de Arapça olduğu görülmektedir.

Fransızca, Çince, İngilizce, Rusça ve İspanyolcadan sonra Arapça dünyada beşinci veya altıncı sırada konuşulan bir dildir. 18 Aralık 1973 tarihinde 2206 numaralı genel oturumunda Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın komisyonlarında çalışma dili olarak Arapçayı da kabul etmiş olması Arapçanın evrensel diller arasında yer aldığı bir göstergesidir ². Evrensel bir dil olması, geniş bir coğrafyaya yayılmış milyonlarca insanın anadili olması ile birlikte Arapça tarihi çok eskilere dayanan bir dildir. Stratejik yönünün yanında Arapça; dini, tarihi, kültürel, ekonomik, siyasi, fikri, edebi, musiki ve askeri yönden de büyük bir öneme sahiptir ³. İslam dininin temel kaynaklarının Arapça olması, halkı müslüman olan ülkelerde Arap dilinin önemli görülmesinin ve bu dilin öğrenilmesine duyulan ilginin başlıca sebebi olarak değerlendirilebilir.

Kur'an-ı Kerim'in, hadis-i şeriflerin ve temel İslami kaynakların Arapça olması ve müslüman toplumların asırlardan bu yana edebiyat, tarih, coğrafya,

- 1 Volkan Pan - Cenk Akay, "Eğitim Fakültesinde Yabancı Dil Dersi Alan Öğrencilerin Yabancı Dil Dersine Yönelik Tutumlarının ve Sınıf Kaygılarının İncelenmesi", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 14 (15 Ekim 2015): 80.
- 2 Yakup Civelek, "Türkiye'de Arapça Öğretimine Dair Bazı Teklifler -Riyad Arap Dil Enstitüsü Örneği-", *Yüzüncü Yıl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2 (1998): 226. United Nations (UN) "Official Languages" (Erişim 19 Nisan 2020).
- 3 Mehmet Soysaldı, "Türkiye'deki İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretiminde Karşılaşılan Problemler ve Çözüm Yolları", *EKEV Akademi Dergisi* 14/45 (Güz 2010): 248.

felsefe, mantık, matematik, fizik, tıp, astronomi, musiki gibi çeşitli ilim dallarında Arap diliyle kaleme alınmış binlerce eser vererek bir kültür ve medeniyet oluşturması, bu dilin öğrenilmesi ve öğretilmesini gerektiren başlıca sebeplerden sayılabilir. Bunun yanı sıra ülkemizdeki ve İslam dünyasındaki arşivlerde mevcut bulunan birçok vesikanın, yazma ve matbu çok sayıdaki eserin Arapça olması, geçmişte olduğu gibi günümüzde de bu dilin öğrenilme ve öğretilmesi gereğinin devam ettiğini göstermektedir⁴.

Arapçanın öğrenilmesine ve öğretilmesine gösterilen ilgi Türklere İslam dinini benimsemelerinden itibaren başlamış ve giderek artmıştır. Bu ilginin Osmanlılar döneminde daha da ileri seviyeye vardığını ifade etmek mümkündür. Nitekim Osmanlı yönetiminin kendi idaresi altına aldığı yerlerde açtığı medreselerde Arapça öğretim yapıldığı ve Arapça eserler telif eden ilim adamlarının yetiştiği ilgili kaynaklar tarafından ifade edilmektedir⁵.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması ve medreselerin kapatılmasından sonra resmi okullarda Arapçanın öğretimine ara verilmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında Dârülfünun'a bağlı olarak açılan ilahiyat fakültesinde ve imam hatip mekteplerinde Arapça öğretimi resmi olarak yeniden başlamış ve 1930'da imam hatip mekteplerinin, 1933 yılında da ilahiyat fakültesinin kapatılmasına kadar devam etmiştir. Sözü geçen okulların kapatılmasıyla Arapçanın resmi okullarda öğretilme imkânı bir süre tamamen ortadan kalkmıştır. Ancak 1949 yılında Ankara ilahiyat fakültesinin, 1951 yılında da çeşitli illerde açılan 7 adet imam-hatip okulunda yeniden resmi olarak öğretilmeye başlayan Arapça, sonraki yıllarda edebiyat fakültelerinin doğu dilleri bölümlerinde de okutulmaya başlamıştır. Arapça günümüzde, ülkemizde başta ilahiyat ve edebiyat fakültelerinin doğu dilleri bölümlerinde olmak üzere, imam hatip liselerinde ve Kur'an kurslarında resmi olarak öğretilmektedir⁶. Yükseköğretim kademe-

4 Civelek, "Türkiye'de Arapça Öğretimine Dair Bazı Teklifler -Riyad Arap Dil Enstitüsü Örneği-": 228; Soysaldı, "Türkiye'deki İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretiminde Karşılaşılan Problemler ve Çözüm Yolları": 249.

5 Hasan Soyupek, *İkinci Meşrutiyet'ten Günümüze Türkiye'de Arapça Öğretimi* (Süleyman Demirel Üniversitesi, 2004): VII.

6 Civelek, "Türkiye'de Arapça Öğretimine Dair Bazı Teklifler -Riyad Arap Dil Enstitüsü Örneği-": 229-230.

sinde Arapça çeşitli devlet ve vakıf üniversitelerinde Arap Dili ve Edebiyatı, Arapça Öğretmenliği programlarında⁷, havacılık, uluslararası ilişkiler, turizm gibi fakültelerde seçmeli ders olarak okutulmaktadır. Ayrıca Kara Kuvvetleri Lisan Okulu'nda da Arapça öğretimi yapılmaktadır⁸. Önlisans, lisans ve yüksek lisans düzeyinde Arapça öğretiminin yoğun olarak yapıldığı kurumların ilahiyat fakülteleri olduğu söylenebilir.

2009-2010 eğitim öğretim yılından itibaren bazı İlahiyat Fakültelerinde hazırlık sınıfı uygulaması tekrar başlamıştır. 2013-2014 öğretim yılından itibaren ise bir kaçı dışında bütün İlahiyat Fakültelerinde Arapça hazırlık programı zorunlu hale getirilmiştir. Resmi gazetede yayınlanan yönetmeliğe göre günümüz İlahiyat Fakülteleri hazırlık sınıfı öğrencilerine haftada en az 24 ve en fazla 30 saat olmak üzere Arapça dersi verilmektedir.⁹

Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfında verilen yabancı dil öğretiminin amacı, ilgili yönergenin 5.maddesine göre “öğrenciye Arapçanın temel kurallarını öğretmeyi, Arapça kelime hazinesi ve cümle bilgisini geliştirmeyi, bu dille okuduğunu ve duyduğunu anlayabilmeyi, kendini sözlü veya yazılı olarak ifade edebilmeyi ve Fakültede bu dille verilen dersleri izleyebilmeyi sağlamaktır.”¹⁰

Aynı yönergenin 7.maddesinde Hazırlık sınıfında okutulacak derslerle ilgili şu bilgiler yer almaktadır: “Kelime Bilgisi (Sarf); Cümle Bilgisi (Nahiv); Duyuma-Anlama (İstima’); Okuma-Anlama (Kıraa); Sözlü Anlatım (Muhadese); Yazılı Anlatım (İmla-İnşa); Arap Dili Fonetigi (Kur’an-ı Kerim) dersleri okutulur.”

7 Yükseköğretim Kurulu (YÖK) “YÖK Lisans Atlası” (Erişim 19 Nisan 2020).

8 Soyupek, *İkinci Meşrutiyet’ten Günümüze Türkiye’de Arapça Öğretimi*: 452.

9 Yusuf Özcan - Asım Yapıcı, “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Ç.Ü. İlahiyat Fakültesi Örneği)”, *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 16/2 (2016): 117.

10 Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Zorunlu Arapça Hazırlık Sınıfı Eğitim Öğretim ve Sınav Yönergesi. Erişim 22 Aralık 2019.

Söz konusu derslerin 2018-2019 Bahar programına göre haftalık olarak dağılımı şu şekildedir:

Ders	Haftalık Saat
Kelime Bilgisi (Sarf)	4 saat
Cümle Bilgisi (Nahiv)	6 saat
Duyuma-Anlama (İstima')	4 saat
Okuma-Anlama (Kıraa)	6 saat
Sözlü Anlatım (Muhadese)	4 saat
Yazılı Anlatım (İmla-İnşa)	2 saat
Arap Dili Fonetigi (Kur'an-ı Kerim)	2 saat

1.Yabancı Dil Olarak Arapça Öğrenmede Tutum

Yabancı dil öğrenme sürecinin sonucunda bireylerin istenen düzeye gelmesinin veya başarılı sayılmasının özellikle iki unsur tarafından etkilendiği düşünülmektedir. Bunlardan birincisi tutum; ikincisi yabancı dil kaygısıdır. Olumsuz tutumların sonucu olarak kaygı ortaya çıkabilmekte ve bu durum da yabancı dil öğrenmeyi olumsuz etkilemektedir. Yabancı dil kaygısı bireyin kendisiyle ilgili olumsuz algıları, inançları ve davranışları gibi dil öğrenmeyi olumsuz etkileyecek çeşitli etkenlerle yakından ilgilidir.¹¹

Öğrencilerin bir dersle ilgili duyuşsal özelliklerinin en önemli göstergelerinden biri olan tutum, bireyin bir psikolojik objeye yönelik olumlu ya da olumsuz genel duygularıdır.¹² Bir başka ifadeyle tutum, bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir.¹³ Tutum, belirli nesne, durum, kurum,

11 Pan - Akay, "Eğitim Fakültesinde Yabancı Dil Dersi Alan Öğrencilerin Yabancı Dil Dersine Yönelik Tutumlarının ve Sınıf Kaygılarının İncelenmesi", 80.

12 Mücahit Arpacı, "İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi", *Değerler Eğitimi Dergisi* 12/27 (Haziran 2014): 79.

13 Ahmet Kömürcü, "İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (D.Ü.İ.F. Örneği)", *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 13/3 (Eylül 2015): 124.

kavram ya da diğer insanlara karşı öğrenilmiş, olumlu ya da olumsuz tepkide bulunma eğilimidir.¹⁴

İslamî ilimler üzerine eğitim almak isteyen ve ilahiyat fakültelerini tercih ederek bu alanda bilgilerini geliştirmek arzusunda olan öğrencilerin, fakülteden mezun olduktan sonra iştegi edebilecekleri meslek ve uzmanlık alanlarına yönelik bilgi, beceri ve tutum sahibi olmalarında ve geliştirmelerindeki öne çıkan faktörlerden birinin Arapça dersleri olduğunu ifade etmek mümkündür. İlahiyat eğitimi alan öğrencilerin Arapça derslerine karşı tutumları gerek akademik ve gerekse ilerideki mesleki başarıları açısından önem arz etmektedir.¹⁵

2. Araştırmanın Yöntemi

İlahiyat fakültesi Arapça hazırlık sınıfı programında öğrenim gören öğrencilerin bu sınıfta aldıkları derslere yönelik tutumlarının belirlenmesini amaçlayan bu çalışmada nicel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Orakçı (2017)¹⁶ tarafından geliştirilen “İngilizce Dersine Yönelik Tutum Ölçeği”¹⁷ tarafımızdan Arapçaya uyarlanarak kullanılmıştır.

Bireylerin bir objeye yönelik olarak tutumlarının tespit edilmesi, söz konusu objeye yönelik olarak bir tutum ölçeğinin geliştirilmesine ve uygulanmasına bağlı bulunmaktadır. Günümüzde artık tek boyutlu ölçeklemeden başlayarak, çok boyutlu ölçmelere kadar çeşitli ve daha karmaşık işlemlere dayalı teknikler bulunmaktadır. Bu tekniklerden en yaygın olarak kullanılanı dereceleme toplamıyla ölçekleme modeli olarak da bilinmekte olan likert tipi ölçeklerdir.¹⁸ Bir toplamalı sıralama tekniği olan likert ölçeği, tutum ölçekleri

14 A. Ata Tezbaşaran, *Likert Tipi Ölçek Hazırlama Kılavuzu (e-kitap)*, 3. Bs (Mersin: Türk Psikologlar Derneği, 2008): 1.

15 Kömürçü, “İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (D.Ü.İ.F. Örneği)”: 120.

16 Şenol Orakçı, *Öğrenen özerkliğine dayanan öğretim etkinliklerinin 6. sınıf öğrencilerinin İngilizce başarılarına, tutumlarına, öğrenen özerkliklerine ve kalıcı öğrenmelerine etkisi* (Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2017).

17 Şenol Orakçı, “İngilizce Dersine Yönelik Tutum Ölçeği”, *Türkiye Ölçme Araçları Dizini (TOAD)*. (Erişim: 25 Aralık 2019)

18 İbrahim Turan v.dğr., “Eğitim Araştırmalarında Likert Ölçeği ve Likert-Tipi Soruların Kulla-

içerisinde en yaygın olarak kullanılanıdır. Bunun sebebi, likert tipi ölçeklerin geliştirilmesinin diğer ölçeklere göre daha kolay ve kullanılabilirliğinin de yüksek olmasıdır. Likert yönteminde ifadeler, obje ile doğrudan doğruya ilişkilerine bakılarak hazırlanmayıp, bunun yerine işe yarama derecelerine bakılarak konu ile ilişkisi olan hususlar dikkate alınarak dolaylı bir şekilde hazırlanmaktadır.¹⁹

3. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak Arapça tutum ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin bütün olarak Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0.92 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin birinci faktörünün (duyarlılık) Cronbach Alpha değeri 0.93, ikinci faktörünki (bilinç) 0.90, üçüncü faktörünki (önem) 0.88, dördüncü faktörünki (yöntem ve materyaller) 0.88 ve beşinci faktörünki (dil ve kültür) ise 0.77 olarak hesaplanmıştır. Güvenirlik analizinde Alpha değerinin en az 0.70 olması gerektiği²⁰ göz önünde bulundurulduğunda, ölçeğin tümünün yanı sıra her bir alt boyutunun da oldukça güvenilir bir düzeyde olduğu ifade edilebilir. Bunun yanında, öğrencilerin ölçeklerden aldıkları puanlar ile ölçeklerin faktörleri arasında pozitif ve doğrusal bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Buradan hareketle, ölçeğin tüm faktörleri arasında bir tutarlılığın olduğu söylenebilir. Yapılan açımlayıcı faktör analizleri sonucunda elde edilen değerler itibari ile geliştirilen ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu belirtilebilir.²¹

4. Verilerin Analizi

nımı ve Analizi”, *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30 (2015): 186-203; Tezbaşaran, *Likert Tipi Ölçek Hazırlama Kılavuzu (e-kitap)*: 15; Muhammet Fatih Genç, *Öğretmenlik Gözüyle İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Değerler Eğitimi*, 1. Bs (Etüt Yayınevi, 2013).

19 Ezel Tavşanlı, *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS İle Veri Analizi* (Ankara: Nobel Yayıncılık, 2005).

20 L.W. Anderson, “Attitudes and Their Measurement”, *Educational Research, Methodology and Measurement: An International Handbook*, ed. J.P. Keeves (New York: Pergamon, 1988); Paul Kline, *An Easy Guide to Factor Analysis* (New York: Routledge, 1994); Ian Peers, *Statistical Analysis for Education and Psychology* (London: Falmer, 1996).

21 Gökhan Baş, “İlköğretim İngilizce Dersine Yönelik Tutum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”, *International Online Journal of Educational Sciences* 4/2 (2012): 411-424.

Anket verilerinin analizinde SPSS 20.0 (Statistical Package for the Social Sciences) bilgisayar programından yararlanılmıştır. Anketlerden elde edilen verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde ve X^2 (Key Kare) tekniklerinden yararlanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde elde edilen verilere göre frekans dağılımlarıyla ilgili analiz yapılarak standart sapma aritmetik ortalaması değerlendirilmiştir. Yine veri türüne göre korelasyon “t” testi ve “tek yönlü varyans analizi (One-way ANOVA)” yapılmıştır. “F” değerinin anlamlı olması durumunda farkın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için “Tukey” uygulanmıştır. İstatiksel analizlerde de 0,5 anlamlılık düzeyi esas alınmıştır.²²

Çalışma Grubu ve Sosyo-Demografik Bilgilerin Dağılımı

Çalışma grubu Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde 2018-2019 öğretim yılında öğrenim gören Arapça hazırlık sınıfı öğrencilerinden oluşmaktadır. Çalışma grubundaki gönüllü öğrencilerin sosyo-demografik aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Katılımcıların demografik bilgilerinin dağılımının belirlenmesi amacıyla frekans analizi yapılmış ve sonuçları verilmiştir.

		n	%
Şube	A	24	25,5
	B	27	28,7
	C	21	22,3
	D	22	23,4
	Total	94	100,0
Cinsiyet	Erkek	20	21,7
	Kadın	72	78,3
	Total	92	100,0
Yaş	18-24	80	86,0
	24+	13	14,0
	Total	93	100,0
Mezun olunan okul	İmam Hatip L.	62	65,3
	Düz Lise	17	17,9
	İlahiyat On L.	12	12,6
	Fakülte	4	4,2
	Total	95	100,0

22 Tavşancıl, *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS İle Veri Analizi*.

İkamet edilen yer	Aile yanı	43	45,3
	Devlet yurdu	35	36,8
	Özel yurt	14	14,7
	Öğrenci evi	3	3,2
	Total	95	100,0
Anne eğitim durumu	Okuma yazma bilmiyor	14	14,7
	İlkokul	54	56,8
	Ortaokul/Lise	23	24,2
	Üniversite	4	4,2
	Total	95	100,0
Baba eğitim durumu	Okuma yazma bilmiyor	1	1,1
	İlkokul	39	41,1
	Ortaokul/Lise	41	43,2
	Üniversite	11	11,6
	Y. Lisans/Doktora	3	3,2
	Total	95	100,0
Aile gelir seviyesi	3000 TL altı	45	48,9
	3000-5000 TL	40	43,5
	5000-7000 TL	6	6,5
	7000 TL üzeri	1	1,1
	Total	92	100,0
Arapça özel ders alma durumu	Aldım	5	5,3
	Almadım	90	94,7
	Total	95	100,0
İlahiyat fakültesine istekli gelme durumu	Evet	81	87,1
	Hayır	12	12,9
	Total	93	100,0
Kuran-ı Kerim hafızlığı yapma durumu	Evet	2	2,1
	Hayır	92	97,9
	Total	94	100,0

Katılımcıların şubelere göre dağılımı incelendiğinde; A şubesinde olanların oranı %25,5, B şubesinde olanların oranı %28,7, C şubesinden olanların oranı %22,3 olup D şubesinde olanların oranı %23,4'tür. Katılımcıların %21,7'si erkek, %78,3'ü ise kızdır.

Yaş gruplarına göre dağılım incelendiğinde; 18-24 yaş grubu kişilerin oranı %86, 24 üzeri yaş grubu kişilerin oranı ise %14'tür.

Mezun olunan okula göre dağılım incelendiğinde; İmam Hatip Lisesi mezunları oranı %65,3, düz lise mezunları oranı %17,9, İlahiyat Ön lisans mezunları oranı %12,6 olup fakülte mezunları oranı %4,2'dir. İkamet edilen yerlere göre dağılım incelendiğinde; aile yanında ikamet edenlerin oranı %45,3, devlet yurduna ikamet edenlerin oranı %36,8 olup özel yurttaki ikamet edenlerin oranı %14,7, öğrenci evinde kalanların oranı ise %3,2'dir. Anne eğitim durumu dağılımı incelendiğinde; okuma yazma bilenlerin oranı %14,7, ilköğretim mezunu olanların oranı %56,8, ortaokul/lise mezunu olanların oranı %24,2 olup üniversite mezunu olanların oranı %4,2'dir. Baba eğitim durumuna göre dağılım incelendiğinde; okuma yazma bilenlerin oranı %1,1, ilköğretim mezunları oranı %41,1, ortaokul/lise mezunu olanların oranı %43,2 olup üniversite mezunları oranı %11,6, y.lisans/doktora mezunları oranı %3,2'dir. Aile gelir seviyesi incelendiğinde; 3000 TL alt gelire sahip olanların oranı %48,9, 3000-5000 TL gelire sahip olanların oranı %43,5, 5000-7000 TL gelire sahip olanların oranı %6,5 olup 7000 TL ve üzeri gelire sahip olanların oranı %1,1'dir. Katılımcıların %5,3'ü Arapça özel ders aldığını belirtirken %94,7'si almadığını belirtmiştir. İlahiyat fakültesine istekli gelme durumu incelendiğinde; %87,1'i istekli geldiğini, %12,9'u ise istekli gelmediğini belirtmiştir. Katılımcıların %2,1'i Kuran-ı Kerim hafızlığı yapmışken, %97,9'u ise yapmadığını belirtmiştir.

Arapça Tutum Ölçeğinin Demografik Bilgilere Göre Değişimi

Arapça dersine karşı tutum durumunun demografik bilgilere göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı bağımsız gruplarda t testi ve tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir.

		Arapça dersi tutumu			P
		n	Ortalama	Std. Sapma	
Şube	A	24	3,45	0,62	0,315
	B	27	3,66	0,64	
	C	21	3,31	0,81	
	D	22	3,39	0,67	
Cinsiyet	Erkek	20	3,24	0,72	0,132
	Kadın	72	3,50	0,67	

Yaş	18-24	80	3,43	0,67	0,149
	24+	13	3,73	0,71	
Mezun olunan okul	İmam Hatip L.	62	3,35	0,67	0,275
	Düz Lise	17	3,60	0,76	
	İlahiyat On L.	12	3,70	0,64	
	Fakülte	4	3,63	0,82	
İkamet edilen yer	Aile yanı	43	3,48	0,73	0,153
	Devlet yurdu	35	3,43	0,56	
	Özel yurt	14	3,25	0,80	
	Öğrenci evi	3	4,25	0,56	
Anne eğitim durumu	Okuma yazma bilmiyor	14	3,53	0,31	0,510
	İlkokul	54	3,43	0,79	
	Ortaokul/Lise	23	3,54	0,62	
	Üniversite	4	3,00	0,53	
Baba eğitim durumu	Okuma yazma bilmiyor	1	2,38		0,470
	İlkokul	39	3,46	0,67	
	Ortaokul/Lise	41	3,44	0,76	
	Üniversite	11	3,47	0,48	
	Y. Lisans/Doktora	3	3,88	0,39	
Aile gelir seviyesi	3000 TL altı	45	3,47	0,65	0,902
	3000-5000 TL	40	3,38	0,75	
	5000-7000 TL	6	3,54	0,64	
	7000 TL üzeri	1	3,31		
Arapça özel ders alma durumu	Aldım	5	3,40	0,48	0,858
	Almadım	90	3,46	0,70	
İlahiyat fakültesine istekli gelme durumu	Evet	81	3,53	0,61	0,000*
	Hayır	12	2,79	0,78	
Kuran-ı Kerim hafızlığı yapma durumu	Evet	2	3,27	0,95	0,707
	Hayır	92	3,46	0,69	

*p<0,05

Buna göre Arapça dersine karşı tutum ölçeği ilahiyat fakültesine kendi isteğiyle gelme durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterirken (p<0,05), diğer özelliklere göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir (p>0,05).

Anlamli farklılık gösteren ilahiyat fakültesine kendi isteğiyle gelme durumu için; kendi isteğiyle gelenlerin Arapça dersine karşı tutum düzeyi kendi isteğiyle gelmeyenlerden anlamli derecede daha yüksektir.

Güvenirlik

Arapça Dersi tutum ölçeğinin güvenilirlik düzeyinin belirlenebilmesi için güvenilirlik analizi yapılmış ve cronbach alfa katsayısı elde edilmiştir. Cronbach' s Alfa Katsayısının değerlendirilmesinde uyulan değerlendirme ölçütü;

$0.00 \leq \alpha < 0.40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$0.40 \leq \alpha < 0.60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

$0.60 \leq \alpha < 0.80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir.

$0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir.

Kullanılan tutum ölçeği için elde edilen cronbach alfa katsayısı 0,902'dir.

Sonuç

Bu çalışmanın amacı, Arapça hazırlık sınıfı öğrencilerinin Arapça derslerine yönelik tutum düzeylerini belirleyebilmektir. Toplam on altı maddeye sahip olan Arapça dersine yönelik tutum ölçeği 94 katılımcıya uygulanmıştır.

Katılımcılardan elde edilen demografik bilgilerin dağılımı frekans analizi ile elde edilmiştir. Arapça dersi tutum ölçeği maddelerine verilen cevaplar skorlandırılarak toplam bir tutum skoru elde edilmiştir. Elde edilen skorun normal dağılıma uygunluk gösterip göstermediği kolomgrov-simirnov ve shapiro wilks testi ile incelenmiş ve normal dağılıma uygunluk gösterdiği görülmüştür. Elde edilen tutum düzeylerinin demografik bilgilere göre anlamli düzeyde farklılık gösterip göstermediği bağımsız gruplarda t testi ve tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Tutum ölçeğinin güvenilirlik düzeyinin belirlenmesi amacıyla cronbach alfa katsayısı elde edilmiştir. Analizler %95 düzeyinde SPSS 20.0 analizi ile yapılmıştır.

Öğrencilerin Arapça derslerine yönelik tutumlarının öğrenme sürecine olumlu katkı sunabilmesi için öğrenci tutumlarının sürecin başında, devam etmesi sırasında ve sonunda aktif olarak belirlenmesi önemli ve gerekli görülmektedir. Motive edilen öğrencilerin başarı seviyeleri daha üst basamaklara çıkabilmekte ve kalıcı öğrenme sağlanabilmektedir. Böylece öğrenciler içinde buldukları öğrenme çevresi ile öğretim materyalleri konusunda olumsuz tutumlarından vazgeçerek öğrenme süreçlerinde daha faal davranabilmektedirler. Bu bakımdan öğrencinin tutumunu belirlemeye yönelik ölçeklerin eğitimin değişik kademelerindeki Arapça öğretiminin kalitesi açısından ilgililerince yapılmasında yarar bulunduğu görülmektedir.

Kaynaklar

- Anderson, L.W. "Attitudes and Their Measurement". *Educational Research, Methodology and Measurement: An International Handbook*. Ed. J.P. Keeves. New York: Pergamon, 1988.
- Arapcı, Mücahit. "İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi". *Değerler Eğitimi Dergisi* 12/27 (Haziran 2014): 75-98.
- Baş, Gökhan. "İlköğretim İngilizce Dersine Yönelik Tutum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması". *International Online Journal of Educational Sciences* 4/2 (2012): 411-424.
- Civelek, Yakup. "Türkiye'de Arapça Öğretimine Dair Bazı Teklifler -Riyad Arap Dil Enstitüsü Örneği-". *Yüzüncü Yıl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 2 (1998): 225-283.
- Genç, Muhammet Fatih. *Öğretmenler Gözüyle İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Değerler Eğitimi*. 1. Bs. Etüt Yayınevi, 2013.
- Kline, Paul. *An Easy Guide to Factor Analysis*. New York: Routledge, 1994.
- Kocaeli Üniversitesi, "İlahiyat Fakültesi Zorunlu Arapça Hazırlık Sınıfı Eğitim Öğretim ve Sınav Yönergesi". Erişim 22 Aralık 2019. <https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/61989?AspxAutoDetectCookieSupport=1>
- Kömürcü, Ahmet. "İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (D.Ü.İ.F. Örneği)". *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 13/3 (Eylül 2015): 119-140.
- Orakçı, Şenol. *Öğrenen özerkliğine dayanan öğretim etkinliklerinin 6. sınıf öğrencilerinin İngilizce başarılarına, tutumlarına, öğrenen özerkliklerine ve kalıcı öğrenmelerine etkisi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2017.
- Şenol Orakçı, "İngilizce Dersine Yönelik Tutum Ölçeği", *Türkiye Ölçme Araçları Dizini (TOAD)*. Erişim 25 Aralık 2019. <https://toad.halileksi.net/olcek/ingilizce-dersine-yonelik-tutum-olcegi-1>
- Özcan, Yusuf - Yapıcı, Asım. "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Ç.Ü. İlahiyat Fakültesi Örneği)". *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 16/2 (2016): 113-142.
- Pan, Volkan - Akay, Cenk. "Eğitim Fakültesinde Yabancı Dil Dersi Alan Öğrencilerin Yabancı Dil Dersine Yönelik Tutumlarının ve Sınıf Kaygılarının İncelenmesi". *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 14 (15 Ekim 2015). <https://doi.org/10.17755/esosder.14574>.
- Peers, Ian. *Statistical Analysis for Education and Psychology*. London: Falmer, 1996.
- Soysaldı, Mehmet. "Türkiye'deki İlahiyat Fakültesinde Arapça Öğretiminde Karşılaşılan Problemler ve Çözüm Yolları". *EKEV Akademi Dergisi* 14/45 (Güz 2010): 247-279.

Soyupek, Hasan. *İkinci Meşrutiyet'ten Günümüze Türkiye'de Arapça Öğretimi*. Süleyman Demirel Üniversitesi, 2004.

Tavşancıl, Ezel. *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS İle Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayıncılık, 2005.

Tezbaşaran, A. Ata. *Likert Tipi Ölçek Hazırlama Kılavuzu (e-kitap)*. 3. Bs. Mersin: Türk Psikologlar Derneği, 2008.

Turan, İbrahim - Şimşek, Ümit - Aslan, Hasan. "Eğitim Araştırmalarında Likert Ölçeği ve Likert-Tipi Soruların Kullanımı ve Analizi". *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 30 (2015): 186-203.

YÖK, Yükseköğretim Kurulu. "YÖK Lisans Atlası". Erişim 19 Nisan 2020. <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-anasayfa.php>

EK-1. ARAPÇA DERSİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ

Aşağıda İngilizce dersi ile ilgili cümleleri okuyarak, size en uygun olan seçeneğe (x) koyunuz.		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1	Arapça hazırlık sınıfı derslerinde hata yapmaktan korkarım.	①	②	③	④	⑤
2	Arapça hazırlık sınıfı derslerinde sıkılıyorum.	①	②	③	④	⑤
3	Arapça film, çizgi film seyretmekten keyif alırım.	①	②	③	④	⑤
4	Arapça hazırlık sınıfı derslerine çalışmaktan zevk alırım.	①	②	③	④	⑤
5	Arapça öğrenmenin gereksiz olduğunu düşünüyorum.	①	②	③	④	⑤
6	Arapça kitap okumaktan zevk alırım.	①	②	③	④	⑤
7	Arapça benim en çok korktuğum derslerden biridir.	①	②	③	④	⑤
8	Çalışma zamanımın çoğunu Arapça dersine ayırmak isterim.	①	②	③	④	⑤
9	Arapça şarkılar dinlemekten zevk alırım.	①	②	③	④	⑤
10	Arapça hazırlık sınıfı derslerine karşı çok az ilgim vardır.	①	②	③	④	⑤
11	İleride Arapçayla yakından ilgili bir meslek seçmek isterim.	①	②	③	④	⑤
12	Arapça hazırlık sınıfı dersleri hiç bitmesin istiyorum.	①	②	③	④	⑤
13	Arapça dersiyile ilgili her şey ilgimi çeker.	①	②	③	④	⑤
14	Dersler arasında en çok Arapça dersinden hoşlanırım.	①	②	③	④	⑤
15	Arapça ile ilgili aktiviteler yapmaktan hoşlanırım.	①	②	③	④	⑤
16	Arapça oyunlar oynamaktan hoşlanırım.	①	②	③	④	⑤

